

Posudek bakalářské práce sl. Evy Balcarové „Francouzské cestopisy o Itálii - subjekt a poetika cesty“

Kolegyně Balcarová si zvolila impozantní a velmi rozlehlý námět, protože cestopisná literatura o Itálii je v evropské kultuře významně zastoupena přinejmenším od renesance. Stačí si jen povšimnout této tematiky v české literatuře (od Poláka či Máchy až třeba po Machara nebo Durycha), natož pak si uvědomit její obsáhlost v literatuře francouzské.

Toho všeho si ovšem autorka byla dobře vědomě a také to věcně reflektuje v Úvodu, z něhož vysvítá, že se nezalekla rozsáhlého a tradičního předmětu ani velkých jmen francouzské literatury, které se mu věnovaly. Vzhledem k ústřednímu tématu, které si zvolila - umělecká a kulturní Itálie - je volba spisovatelů (Montaigne, Montesquieu, Sade, Stendhal) víc než reprezentativní. Samozřejmě že je Itálie, a nejprve Řím, už od dob renesančních humanistů oslavována jako země zaslíbená umění. Je to jak fakt, tak i topos evropských cestopisů. Oceňuji, že E. Balcarová, jakkoli se zaměřuje na francouzské autory, připomíná Goethovu Italskou cestu jako vyvrcholení této tendence, ovšem již spojené s příběhem hlubinné osobní iniciace. Teprve v Itálii, tváří v tvář jejímu umění i její „ambienci“, již snad ani nelze diskursivně pojmout, pociťuje Goethe v plné míře své umělecké i lidské poslání. Tak se vlastně stává jeho deník jakousi poslední etapou dlouhodobě modelové Itálie.

Autorka nejprve připomíná velkou tradici literární „le Grand Tour“ (bylo snad možné více zdůraznit antinomií mezi někdejší velikostí Říma a jeho očividným aktuálním úpadkem, tak jak ji vnímali humanisté a básníci - od Petrarcky po např. J. Du Bellay) a na příkladech typologizuje vývoj cestopisů od podávání objektivních informací (dlouhodobá průvodcovská funkce cestopisů, již se nezbavili ani romantikové) k subjektivnějšímu dokumentu, od nadšení italským uměním po nadšení italskou přírodou.

Jádro práce spočívá v typologizaci italských cest, kterou E. Balcerová načrtává velmi zřetelně. Zaměřuje se na Montaignovu fascinaci lidskou růzností, ale i na pragmatické aspekty jeho cesty. Na příkladu Montesquieuově formuluje osy osvícenského cestopisu (touha po poznávání všech lidských fenoménů - ta je blízká i českému cestopisu M. Z. Poláka), jasně vyčleňuje estetickou rovinu a individuální prožitkovost Sadova a hlavně Stendhalova psaní, verbálně reprezentujícího Itálii nabízený odvěký „spektákl“.

Na malé ploše autorka představila hlavní typy zobrazování Itálie u vůdčích francouzských spisovatelů a přitom se pokusila i o jejich obecnější charakteristiku (např. analytické a romantické vnímání Itálie). U cestopisné literatury sledovaných období není snadné postihnout v množství informací a popisů (fascinace smyslovou skutečností, průvodcovská didaxe, ale neméně i kulturní „zavazadla“ - knihy, klasické vzdělání atp. -, která spisovatelé exponují), které poskytuje, rovinu individuální vizualizace či „literárnosti“. Evě Balcarové, jejíž práci bych považoval i za nutnou osnovu pro event. práci diplomovou, se to v hlavních rysech podařilo.

Navrhuji hodnotit výborně.

V Praze 25. 8. 2010

doc. PhDr. Zdeněk Hrbata, CSc.

ÚČL LV, oddělení komparatistiky

FF UK